

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiæ, 1605

De Ozacæ Et Meaci Domibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

rationem haberent puerorum, qui baptisimi sunt initiati Sacramento, & propterea Bonzios magistros non ampliùs adirent; Equum ergo erat, ut ad alios, quos Socii Christi Domini causa iustinent, labores & hic erudiendi puerulos adjungeretur. In posterum ergo in locis celebrioribus similes ludi instituentur.

Qui ex nostris incolunt domicilia, quæ sunt in Insulis Amacusa, (quas a Don Priorati territorio angustum fretum diuidit) dehinc parebunt Superiori domus Amuræ: nam domus Scico, cuius Præfecto antea paruerunt, in calamitoso, quod fuit his annis bello, est planè euerfa. Sociorum porrò in has Insulas bona Scimandono voluntate aduentus, Christianos, a nostris nullo tempore omnino desertos, aded delectauit, ut nihil supra. Accidit ut, quo die Socii ad certum locum venerint, tres Christiani, qui in silua contra mandatum Scimandono arbores exciderant, capitis condemnarentur, Sociis deprecatoribus, & delicti veniam & vitæ a ministris Scimandono impetrarunt. Peruagantur Socii has insulas omnes, magno Christianorum, quibus animos addunt, solario & fructu: nam tantus est cõfiterium peccata sua numerus, ut omnibus agre à Sociis satisfieri possit.

DE OZACÆ ET MEACI

DOMIBVS.

IN his duabus domibus ex Sociis degunt quatuordecim, quorum sex sunt sacerdotes, (eos qui Dogichi nominantur, Sociorum contubernales, hoc numero non completor) ex quorum laboribus Iaponii maiores hoc anno, præter omnium expectationem, quam superioribus ceperunt fructus: Nam ex Idololatriæ tenebris ad clarissimam Euâgelii lucem peruenere Sociorum opera Iaponii mille, ex quibus sunt aliqui in honore cõstituti, qui ut nobis persuademus exemplo suo ciues Iaponios ad vitam rectè instituendam allicient. Quod ut Lector melius percipiat, scire debet Meaco & Ozaca esse præcipuas Iaponiæ vrbes, quæ summo Imperio Dominorum Tenzæ sedes præbent, & in quibus plerique proceres Iaponiæ splendoras habent domos: quare ad has vrbes magnus est concursus Bonziorum, quorum studio & labore viget Idolorum cultus, inter ciues maximè & mercatores, quibus Reipublicæ corpus constat. Hi Bonziorum fuere semper studiosissimi, & Euangelii hostes, quare hæctenus se difficiles præbuerunt, ut ad Christiana castra ex Idololatriæ casis

Q Q 5

se

se recipere; faciliores habuimus nobiles & milites, quia Regia commorantur, quam plebeios sellularios & mercatores. Ceterum abhinc aliquot mensibus sunt ciues aliqua ex parte masculifacii, & nunc incipiunt aures veritati præbere. Quare Ozaca quingenti partim nobiles, partim plebei, ab Idololatris ad Christi Ecclesiam venerunt, quam quidem ad rem magnum attulit adiuuentum Domina Maria Quiogoca, à Nibunanga temporibus Christiana. Hæc fuit vxor Domini Regni Vomi, quæ duos habet filios, quorum vni Daifusama dedit Regnum Tango, & alteri aliud Regnum, cuius nomen perdidit. Vehementer optabat vt filiorum alter, qui Idola colebat, Christiana susciperet sacra: effectum quidem vt filia sua, quæ Reguli Ethnici matrimonium tenebat, hoc anno baptismum suscepit, & vt alter filius, Christianus quidem, ac perditus & dissolutus, vitam ad legis Euangelicæ præceptum institueret. Quo autem facilius filium Idololatram ab inueterata superstitione ad Dei verum cultum adduceret, nurus suam cuiusdam filii vxorem, & Findeorizam materteram, ad Christianam perduxit Religionem, vt communibus studiis, ab hominibus perniciosos & scædos, quibus tenebatur, errores dimoerent. Omnia ex sententia lætissimæ feminæ euenerunt, nam post auditum catechismum nurus Ozacæ Baptismum suscepit. Hæc porro sibi adjunxerat duas feminas, suas in Christi doctrina magistras, quarum opera, Deo omnium conatus fortunante, tantum apud maritum præstint, vt lubenter Catholicam audiret, & tandem vna cum familiaribus Baptismo initiaretur.

Occultè hæc omnia sunt gesta, ne irritatus Daifusama damnum aliquod huic Regulo daret: facta quidem Iaponiis à Daifusama fuit potestas ad Christianam Religionem transeuntibus, quam verbo ipse postea confirmauit, postquam Arimandono & Omurandono postulatis acquiescisset. Ceterum magnatibus potestatem hanc concedere noluit: nam Christiani, qui multo in honore habent Camos & Fotochos, non possunt conceptis verbis, quod facere coguntur Iaponiæ proceres, iusjurandum adfringendam fidem Domino Teuzæ debitam dare.

Hic principis viri ad Christi Ecclesiam accessus Christianum, vt existimamus, nomen his in oris illustrabit. Optima hæc matrona Maria est occupata in adducenda alia sua filia ad sacra Christiana, quæ Meaci ægrota Bonziorum opera à Camis feminatatem impetrare, sed frustra, tentauit: quare à matre mouerata, vt ad Deum præpotentem vniuersitatis rerum effectorem

confugeret, qui afflictis succurrere, & quæ ad animi salutem conducunt affatim suppeditare consuevit, non autem ad Fotochos commentitios Deos: respondit, se vehementer cupere vt Patres se precibus Deo commendarent, & quo facilius sanitati restitueretur, de suis fortunis non pauca Sodalitio misericordiæ aliisque pauperibus donauit. Et postquam morbus se aliquantulum remisit, doctori Catechismi diligentem dare operam constituit. Speramus ipsius animum à Deo collustrandum, quo legem Euangelicam, quod vehementer cupimus, amplectatur.

Non minùs vberes his, quos nunc commemoravi, fuere fructus illi, quos cepimus ex consuetudine, quam habuimus cum proceribus & nobilibus, qui in Regia apud Daifusamam commorantur, qui hæcenus rei Christianæ fuerunt aut omnino, rudes, quippe qui Regna Quanto incolunt, quæ longè hinc absunt, aut eam tanquam vilem & abjectam contempserunt. At postquam ex his Regnis flos nobilitatis Ozacam venit, magna est animorum facta mutatio, vt constat ex litteris, quas 29 Augusti anni huius domus Ozacæ Præfectus scripsit hunc in modum.

Majorem hoc anno ex Catechismi scholis, quas ad omnis conditionis Ethnicos habuimus, quam ex cæteris nostris laboribus, fructum percepimus: Nam ex quo tempore Daifusamam, munitiois huius possessionem occupauit, maxima pars domesticorum ipsius domum hanc nostram frequentauit, qui cum antea aut Euangelii doctrinam planè ignorassent, aut certè de ea malà, tanquam res esset contempta, opinionem habuissent, nobiscum disputantes manus veritati dederunt, cuius laudes, cum à nobis abirent, tacere non potuerunt.

In his nobilibus est Præfectus munitiois Camaiama, omnium qui sectam Gienscii in Regnis Quanto sequuntur doctissimus, qui mercede conductos Bonzios duos, in eiusdem sectæ disciplina exercitatissimos secum tenet. Hic ergo comitatus decem aut duodecim proceribus (quorum singuli ex prædiorum fructibus annuis minima accipiunt sexaginta millia saccorum Orizæ) domum nostram venit, & cum in templo vidisset imaginem Christi Domini tenentis globum mundi, contendit rationibus docere mundum non esse globosum, verum quadratum, quam opinionem tuetur illa, quæ ipse sequitur, secta. Sed postquam animaduertit firmissimis rationibus contrariam confirmari sententiam, suamque planè refutari, sermonem trāstulit ad disputationem de mundi principio, eiusque molitore; & cum disputationis initio, quæ à nostris

dice;

dicebantur, nullo numeraret loco, in progressu tamen eandem esse sectam, quam ipse sequebatur, sententiam cum ea, quam Christiani defendunt, docere est conatus. At postquam sententiarum duarum magnam esse differentiam explicassemus, amplius obsistere nobis non tentavit. Abiecit ergo fidem dedit se, si bi commodum fuerit, operam daturum Catechismi doctori, & si refutarentur quæ contra Christianam fidem afferret argumenta, nobis omnino assensurum. Comites ipsius cum viderent Achillem suum Christiano doctori succubuisse, contulerunt, ad eum ut eorum nemo pro Iaponiorum superstitionibus vocem mittere tentarit.

Venit præterea ad nos vir nobilis, Gionouoribo nomine, qui est in Daifusamæ intimis, is secum duxit alios suæ conditionis viros, & Bonzium in Iaponiorum disciplina apprime versatum. Hoc Gionouoribo postquam disputasset aliquamdiu, sibi esse certum dixit, intra annos quinquaginta maiorem Iaponiæ partem fore Christianam. Præsens rerum status non obscure indicat hoc vaticinium fore verum. Nam Bonziorum doctrina in dies magis magisque contemnitur, non modò quia ipsius Doctores homines sunt perditæ & dissoluti, eiusque falsitas magis nunc quam antea patescit, verum quia Evangelij suavis lux omnem propè Iaponiam occupavit, ut pauci admodum reperiantur, qui eam non aspexerint. Verum quidem est multos Christiana nos suscipere sacra, quamvis de Religione nostra bene sentiant. Homines quippe, qui hætenus licentius quam æquitas postularerunt, fieri non posse existimant, ut ad Evangelij præscriptam vitam instituant. Caterùm contra Bonzios alios Idolorum præfactos defensores acriter pro fidei Christianæ dogmatibus decertare non verentur; & tantum, ut speramus, disputantia proficiant, ut & ipsi hac esca illecti, salutari hamo ad Christi Ecclesiã trahantur, quæ adolescenti nobili accidit, qui certissima fidei nostræ principia argumentando est conatus facere dubium, quæ nunc post susceptum baptismum esse verissima palam profertur. Quare si Daifusama, inquit ille, me ex domesticorum suorum numero eijceret, aut vitam mihi propterea auferret, quòd me Christianis adiunxerim; non propterea ab hac mente desisterem. Immo si sperarem me posse, sanguinem profundendo meum, Daifusamam aliosque Iaponios, proceres ad Christi Ecclesiam traducere, sine omni timore id lubenti animo præstare me posse considerem. Hanc animi constantiam retinens, sociis suis Daifusamæ domesticis persuadet, ut scholis carceribus

interfuit. Hactenus ex litteris Ozacæ scriptis.

Sunt & aliæ res duæ, quæ non parum iuuerunt, vt apud Ethnicos Christiana religio hoc anno majorem quàm antea haberet auctoritatem, & quæ Mercatorum, (qui ferè omnia sui quæstus aut commodi causa facere consueuerunt) vt de salute sua cogitationem aliquam susciperent, animos mouerunt. Transtulimus (vt de vtraque re breuiter dicam) ædem sacram in commodiorem celebrioremque locum, ad quem populus, in cuius vicinitate magis quàm antea versamur, frequens concurrit. Huc accedit præclarum factum Gieciudono Nangaioca domini Regni Bungen, & partis Regni Bungo. Is Donnæ Gratiæ quondam vxoris suæ, quæ anno proximo vitam cum morte commutauit, iusta facere cupiebat, parrim quòd ipsam ardenti amore complexa fuisset, partim etiam quòd ad existimationem suam his in locis conseruandam hoc in primis expediret. Nam apud Iaponios etiam Idololatrias antiquus mos cohonestandi mortuos exequiis hoc etiam tempore manet: Et cum secum ipse perpendisset, Bonziorum operam nullam potuisse animæ vxoris (quæ cum in viuis esset Christum Dominum colebat) vtilitatem dare, Socios rogauit, vt sibi hac in re gratificari vellent, vxoris suæ funeri Christiano ritu iusta soluentes, quibus interesse ipsemet constituerat. Cum autem à sacrosancta sede Apostolica nobis sit facta potestas rem diuinam faciendi iis etiam in locis, in quibus præsentés adsunt Ethnici, cum necessitas hoc flagitat, aut cum periculum, si recusaremus hoc facere, grauis offensionis immineret, decreuit P. Origanus nihil prætermittere, quod ad funeris amplitudinem magnificentiamque conducere iudicabat. Est namque Gieciudono magnus inter Iaponios princeps, cuius acerbum in Christianos omnes excitassemus odium, si in re iusta, & quæ Christianam illustraret fidem, gerere ipsi morem recusassemus. Apud Christianos etiam non leuem subiuissemus vituperationem, si rem animæ Christianæ matronæ salutarem, Ethnicisque, vt Bonziorum superstitiones abjicerent, vtilem, facere neglexissemus. Ex locis ergo vicinis Meacum venerunt cum Socii tum Societatis alumni, & in loco medio templi, quod insigni apparatu splendebat, honorarium tumulum excelsum fecimus, quem omni ex parte magnus cereorum ardentium numerus illustrabat: Peractis matutinis precibus, quos Christi Ecclesia pro iis, qui in fide constantes è viuis excesserunt, recitare consuevit, factum est sacrosanctum Mistæ sacrificium, præsentē non modò Nangaioca, vxorū & magna Nobilitatis, quæ ipsum sequitur, parte. Aderant nobiles

nobiles amplius mille, propè omnes Ethnici. Tanteus porro fin
 hominum ad nouum hoc his in locis spectaculum concursus, ut
 si Nangaioca tempestiuè satellites non constituisset, qui adu-
 nientem populum à templi aditu arcerent, orta fuisset perturba-
 tio, quæ felicem actionis totius exitum retardasset. Concionem
 habuit Socius Iapponius nondum sacerdos, cui optimè sunt pos-
 specta Sectarum, quæ his in oris regnant, commenta. Concionis
 totius argumentum (nam illa Scripturæ verba, Beati mortui, qui
 in Domino moriuntur, explicanda susceperat) complectebatur a-
 nimi hominis immortalitatem, æternamque illam, quam exspe-
 ctant probi ubi ex hoc mundo auolarint, vitam; simul & penas,
 quas impii in omnem æternitatem apud inferos subeunt, ac de-
 nique omnibus his in rebus differentiam sententiæ Christianæ
 & mendaciorum, quibus Bonzii Iapponios fallunt, Dæmonisque
 seruitute oppressos tenent. Sub finem concionis, maximis reu-
 simisque laudibus ornata est Donna Gratia, quæ, cum viueret,
 virtutem coluit, & moriens magnum sui apud omnes desiderium
 reliquit. Orator sic placuit, ut Nangaioca, & qui ipsi aderant,
 lachrymas tenere non potuerint. Grauitatem cerimoniarum Ec-
 clesiæ maiestatemque non satis admirari potuit Nangaioca, qui
 postea publicè dixit, iusta, quæ Ethnici mortuis faciunt, si eorum
 Christianorum exequiis comparentur, esse res planè ludicras, &
 meras nugas; se verò ad hoc usque tempus simile vidisse nihil, im-
 mo neque animum inducere potuisse suum, rem extare illam,
 quæ hominem ad pietatis sensum sic permouere potuit, ut apud
 Christianos facit supremi diei celebritas. Idem prolius testatur
 sunt ceteri, qui cum ipso in templo præsentés adfuerunt, qui pos-
 tea cum intellexissent P. Organtinum ducentos nummos auro-
 reos, quos Nangaioca miserat, ut nostri haberent unde sumptus
 in exequias facerent, pauperibus distribuisse, vehementer factum
 probarunt, dicentes Bonzios nihil simile facturos, qui egentium
 hominum inopia & egestate ad misericordiam non allicionentur.
 A Sociis porro est cumulatè cum Nangaioca, tum ipsius nobilitati,
 factum satis, adeò ut magna nunc ipse princeps (ut postea
 fufius dicetur) Christianos in Regno suo Bugen beneuolentiâ
 Baptismi potestatem fecit. Die præterea illo exequiarum nobilitati
 sine omni apparatu regio prandit, non minùs se nobis præbens
 familiarem, quàm si Christum Dominum vnà nobiscum coleret.
 Ex proceribus, qui exequiis interfuerunt, aliqui Donna Gra-
 tiæ (cuius laudes concionator non immeritò in astra sustulit) præ-
 plo

placet moti, Scholis Catechismi interesse constituerunt. Faxit Deus, ut præspecta Euâgelii veritate, contaminatas superstitiones deleant, mentesque suas doctrina cælesti, quam Christi Ecclesia omnibus proponit, imbuant.

Puravit P. Organtinus sibi fuisse amplam ad celebrandas Iusti exequias oblatâ occasionē. Anno quidē proximo Socii debitos ipsi habuerunt honores, cæterum cum, Daifusamâ iussu, eidē vita crepta fuisset, nobis non licuit viri ornatissimi, de nobis Christianisque Japoniis optimè meriti, memoriâ palam cohonestare, ipsiusque funeri, quod vehementer optabamus, iusta solvere. Iisdem ergo cerimoniis, quibus Donna Gratiæ parentauimus, Iusti nostri, cuius cinis & ossa apud nos sunt, memoriâ profecuti sumus. Rei diuinæ interfuerunt Donna Iusta lectissima matrona, mortui quondam vxor, ipsius præterea Iusti Frater & cōsanguinei Christiani, qui proximè antecedentis diei lachrymas fletumque renouarunt. Diebus insequentibus magnus est ad nos factus hominum concursus, qui templi ornatum spectarent, & xerōviserent, quibus ianuam claudere si tentassemus, in varias reprehensiones incurrissemus.

In vrbe hac nobiles hoc tantum nomine, quod contra patrum suorum voluntatē baptismū suscepissent, domibus paternis sunt ciecti, quare ut fidē Christianâ cōstater retineât, multis incōmodis difficultatibusque afficiuntur. Tres matronæ illustres, que, inscientibus maritis Ethnicis, Christo nomina dederunt, nō modò a viris suis, verū & a soçeris grauissimè vexabatur, ad eò ut de diuortio cū ipsius faciendo serio actū sit, at illæ amicitia & religionis arctissimo vinculo inter se copulate, animo robusto cōstatiq; in suscepta sententia sic perstiterunt, ut mariti, ipsarū virtutē prudentiâque admirati, sententia tandem destiterint. Primùm ergo conuiuere cœperunt, postea verò ipsæ Christianam colendi religionem liquidius potestatem fecerunt.

In Regno Bigen, Quingodono, qui Regni huius dominus est, ita grauer ager fuit, ut putaretur aut insanire & furere, aut certe Damonem in corpore inclusum habere. Quare ex Bonziis vocati aliqui cum Saga ut cantionibus suis morbo mederentur, magnam ollam ferream aqua plenam igni admouerunt, quæ mox, non secus ac si vitreum fuisset vas, est disrupta: vnde triste acceptum est omen. Quingodono verò quærenti causam responderunt Bonzii, ipsum propterea graui hoc morbo affligi, quod in Regno suo Christianos domicilia habere pateretur: Hinc qui sunt Regni illius gubernatores, ansam arripuerunt.

Chri.

Christianis exhibendi molestiam, maximè quòd eodem circiter tempore dixisset Daifusama, se nolle legem Euangelicam locum in Iaponia habere in quo consisteret. Vt ergo pœnam, quam Daifusama minitabatur Christianorum receptoribus, visatè, principibus viris Christianæ legis cultoribus heri sui verbis præceperunt, vt ad Camorum & Fotochorum detestabilem cultum redirent, à quibus id responsum tulerunt, se nullo modo tam nefarium admissuros scelus, & nominatim Dominus Ioannes Amacufandono (qui Amacusa exulans se in elietelam contulerat Quingodono, a quo singulis annis quatuor milia saccorū Orizæ accipit) respondit, cum Christianorum esset progenies, sibi persuaderi non posse, ipsos ad se à Quingodono id mandatum habuisse, quare se non dubitare, quin Regni administratores essent commenti huius architecti & inuectores: Quòd si Quingodono tam hanc mandasset, suis verbis ipsi renūciari iussit, se non modo possessorum, quibus ipsius liberalitate fruebatur, verum & vitæ interea facturum jacturam, quâ Christianam Religionem desereret, eos ergo rogauit vt perspicuis verbis hoc ipsos a se acceptum responsum, Quingodono dicerent: Quod si non facerent, se Quingodono aditurum dixit, & coràm rem omnem sincere & simpliciter expositurum. Cùm animaduertent Administratores, magnam esse Christianorum principum in retinenda Christiana Religione constantiâ, ab impio proposito deterriti, cum Christianis coniuere cœperunt. Ad retardandos perniciosos ipsorum cœta Christiani cultores conatus, multum iuuit nuncius eodem tempore allatus, Daifusamã de Sociis ex Iaponia eiciendis sententiam mortalis Dynasta Ethnicus, impulsu intimi sui, misit qui Equitum Christiano præciperet, vt baptismo nuncium remitteret. At ille animo magno & fortiter, absit, inquit, vt de me iure dici possit, quòd timore perterritus, à via, qua ad cœlũ itur, quãquã magna cū volente sum nuper ingressus, turpiter deflexerim. Auctori porro & impulsori sceleris, paucis postea diebus, heri sui iussu, erepta fuit vita, spaciumque quod ipse præ se ferebat, audiendi Catechizationes, & suscipiendi baptismum, non fuit concessum.

Matrona illustris, quæ sectam Focheschu sequitur, omnes nos contendit, (verum frustra) ne filius suus Catechismũ audiret, & eum eum ad suscipiendum baptismum esse paratum reseruit, impotenti animo, nullam dignitatis suæ rationem habens, ad cognatum suum virum nobilem adiit, in cuius domo peruersabatur, & non secus ac si furis agitata fuisset, summo silentio, apprehensa filii manu, eum secum abduxit. At postquam delinuit

delebit ira, erratum suum agnovit, quodque furiosè fecerat, eam poenituit, quare ut filium placaret, qui se esse Christianum affirmabat, & de injuria materna exoptulabat, ipsi potestatem fecit ad normam Christianæ disciplinæ instituendæ vitam, & simul se Catechismi Doctorem daturam operam prolixè recepit. Verùm de his aliisque id genus factis, quæ Ozaca contigerunt, hæc sint satis. Sermonem ergo Meaco transferam.

Vrbs hæc Meacensis propter magnitudinem in superiorem & inferiorem est diuisa, Mercatores & homines plebei, qui eam incolunt, propter causas superius allatas, tardiores semper fuerunt ad suscipienda Christiana sacra, & præ cæteris, incolæ superioris vrbs, qui valde sunt pertinaces, & remotius absunt à Sociis, qui annis amplius quadraginta in vrbe inferiori domicilium habent. Proximo porro anno, cum Christianorum numerum augeri cerneremus, ut ipsorum commodis seruiremus, qui propter itineris longinquitatem non facile ad nos venire poterant, in superiori vrbe domicilium collocauimus, in quo sunt Socii duo. Hoc autem anno, qui Meaci baptismum susceperunt, trecenti numerantur, in quibus est honoratus Daifusamæ domesticus, cuius ad Christianos accessus permagno apud omnes æstimatur. Idem est sentendum de aurifice (cuius magnum apud hanc gentem est nomen) viro in Iaponiorum disciplina scientissimo. Factum porro hominis non satis admirari possunt Ethnici, qui ipsum hæcenus tanquam totius Iaponiæ in Camorum ineptiis oraculum coluerunt. Et cum multos habeat cognatos, & in artificio suo non exiguum discipulorum numerum, erit, ut speramus, non minus industrius in exspoliendis gemmis, quibus Christiana illustrabitur Ecclesia, quam fuerat in cõquirendis lapidibus pretiosis, qui humanum recreant aspectum. clarissimas siquidem, ut nobis persuademus, ex Iaponia caueris gemmas eliciet, quæ in cœlesti Ierusalem mitissime lucebunt.

Christianus, hoc nomine Iaponiis proceribus gratissimus, quod gladiatorum temperationem optimè perspiciat, justumque singulis pretium constituat, ardentè cupiebat uxorem suam, quæ bene de Christiana Religione sentiebat, in Christi Ecclesiam ingredi. Verùm cum Socer, capitalis Euangelii hostis, qui superstite Taicosama, propter eam quam cum ipso habuit familiaritatem, auctoritate valebat, apertè reclamaret, cogitata perficere non potuit. Mortuo verò Taicosama, uxorem ad paternas ædes hac de causa amandauit, quod in filie baptismi sibi non assentiretur. Fa-

Etum hoc indignè tulit socer, tanquam à genero suo irideretur, & non contentus de eo frequentes habere querimonias, omni- que amicè fecisse, vt filia ad mariti sui ædes remearet, vbi Deus patrios ac penates libere coleret, dicam genero scripsit, ipsum de Christianæ religionis cultu postulans. Ad biennium durauit hoc inter socerum & generum controuersia, quæ hoc anno finem habuit, nam Socer tandem concessit, quod gener petierat, qui vxo- rem baptismo iniciatam, magna cum Christianorum voluptate, domum reduxit.

Cupiebat vir probus & honestus vt vxor, quam instituerat ad Christianorum instituta, baptismum suscipere, at feminae pa- rentes vehementer obstabant, adeo vt non potuerit ad templum deduci. Incidit mulier in morbum, satisque vehementer aggrau- uit, quare magnopere timuit, ne mors consilium suum de susci- piendo baptismo præueniret: nam parentes ipsi perpetuò adeo, ne locum haberet perficiendi quod maximè optabat. Huic modo cum nullum maritus videret superesse remedium, constituit suis manibus salutari aqua vxorem suam abluere, quod diligenter as- curno tempore præstitit. At aded occultè hoc fieri non potuit, vt ab Ethnicis non manifestè deprehenderetur: qui præteritum fir- etum cum mutare non possent, in Christianæ feminae animam insultare tentarunt, Bonziorumque opera efficere, vt mores ad Deorum cultum rediret, quo hac ratione ipsam patrio ritu bene- re possent. Accersitos ergo Bonzios omnibus modis in genere do- mo occultare contendebant: At Christianorum opera repressis est Ethnicorum furor, & conatus impius tandem repulsus. Quod si non accurrissent vicini, qui se medios inter decertantes prece- runt, gubernatorisque vicarius Christianæ Religionis cultor, qui auctoritate sua Ethnicos tanquam rixæ auctores obiurgans, con- fidentes placauerat, ad periculosam pugnam ventum fuisset. Gra- gra, mox ac rem gestam intellexit, meliusculè esse cœpit, & vlti- tur, de vita non ampliùs periclitatur.

Magnus fuit mortalium ad cõciones legitimas concursus, ma- ximè diebus Veneris statæ quadraginta dietum iudicia, quibus auditores in templo tergorum suorum voluntariis verberationibus debitas Deo peccatorum suorum pœnas soluerunt. Ethnicis porro, qui clam & latenter ad templum nostrum venerant, vt apud nos quid ageretur explorarent, ita fuerunt animo affecti, vt postquam Catechismi doctore operam dedissent, baptismum susci- ceperint. Vfus præterea piarum meditationum multis adiuuen- tum attulit magnum, & in primis viris nobilibus, quorum ali-

qui totius antea vitæ peccata confessionis Sacramento sic expiarunt, ut aliã quã fecerunt viuendi rationem inierint; alii verò, ut ad bonam frugem se reciperent, in latebras se abdiderunt, ut pro admisis sceleribus Deo supplicium liberius soluerent.

Giacara Bungi, filius Francisci Regis bonæ memoriæ, cœptũ bene viuendi cursum tenet; is cum ex Regno Vomi, in quo aliquamdiu substitit, ad Regnum Deua, quod est ad orientem Solẽ ex omnibus Iaponiis Regnis extremum, exilii causa sibi eundem esse intellexit, accersit Societatis Patrem, ut peccata sua confiteretur. Herum imitati sunt famuli bini, & quinque Ethnici ipsius domestici sunt baptismo initiati; neminem enim, qui Christianus non est, in famulorum numerum deinceps admittere constituit.

Sempiterno Numini omnibus in rebus placere studet; miseras verò & ærumnas, quibus hoc tempore premitur, se iusto Dei perferre iudicio agnoscit, beneficiique paterni loco habet, cum leuitus se puniri fateatur, quam promeritus sit. Ipsius vxor, quæ Meaci interesse consuevit Scholis Catechismi, baptismum suscepisset, si matris suæ, quæ famularur Dairo, cuius olim fuit nutrix, immo & ipsius Dairi offensionem non timuisset. At propediem, ut speramus, negotium hoc sic transigemus, ut nullo suo damno, verum commodo magno, nobilis hæc matrona optatum consequatur suum.

Ex domicilio Meaci inferioris missa est legatio ad Regna, quæ Fococo passim nominantur, ex quibus tria, quæ sunt versus septentrionem, Figendono homini Ethnico parent, inter Iaponios cum opibus tam copiis affluent. Apud eum habitat noster Iustus Vcondono, cui in singulos annos ab eodem est prospectum de quadraginta millibus saccorum Orizæ. Iusti ergo rogatu missus fuit Societatis Sacerdos, qui Christianos & in primis Iustum ipsum cum familia omni confitentes audiret, & simul an reperirentur Ethnici, qui ad Christiana sacra transire vellent, experi retur.

Sacerdos reperit exadificatum templum impensa Iusti, de cuius virtute est magna nõ immeritò apud omnes, qui in Regia versantur, opinio: Nam cum familia vitam agit planè Christianam: Prescriptis ab Ecclesia diebus se omnes cibo abstinere, supplicibusque Deum precibus intocant, austerè corpora tractant sua, quo maiore cum facilitate, quæ ad animi salutem spectant, persistere valeant; at de his propter breuitatis rationem plura hoc tempore non scribam. Clientibus certè suis non permittit Iustus rem vel minimam facere, quæ meritò Ethnicos offendere posset.

Paucorũ dierũ spacio viri nobiles amplius 120, in quibus nume-

rabantur duodecim aut decem & tres domestici Figendono, baptisimum susceperunt. In alios verò, qui Doctoris Evangelii verbo audierant, optimè quadrat illa Christi Domini oratio: Aliud cecidit secus viam, & conculcatum est. Christianam equidem legem appetè fitebantur esse optimam, ceterùm aliquos in ignorantia, quibus ab infantia immersi sunt, tenebris detinet earum, quæ mundi huius sunt propriæ, rerum cura & sollicitudo, alios timor incurrendi in heri sui offensionem, ad extremum alii diffidunt se posse omnia sua facta, quod Christiana lex præcipit, ad virtutem Numiniſque sempiterni honorem referre, & propterea celestem verbi sementem pedibus, pro dolor, conculcare non verentur.

Cùm rogante Iusto, & permittente Figendono, prorogaretur missio, non defuerunt, qui Christianorum albo inscribere curarent. Immo ex patris nostri litteris intelleximus, omnibus qui ad ipsam audiendum concurrunt satisfieri non posse quatuor aut quinque, quæ vno die de fidei nostræ mysteriis habentur, concionibus. In his verò, qui nouissimè ad Christi Ecclesiam sunt aduerti, est Buzius ex vrbe Coia, (in qua fuit quondam florentissima, ex omnibus quæ in Iaponia sunt, Academia) qui neglecto Idolorum cultu, Idolisque, simul cum libris omnibus, vt comburerentur, Parisi traditis, magno Christianorum, & præcipuè Iusti, qui hominem magnum facit, applausu est Baptismo initiatus, & tandem ueritatem vnus & quinquaginta idem præstiterunt, ex quibus quatuordecim & viginti sunt ipsius Figendono domestici. Sunt hoc tempore viginti Catechismi auditores, quos Figendono verbis (dixerat enim quæ domesticos & clientes suos, qui legem Christianam, quippe bonam, amplecterentur, rectè facere) animosiores fecit, ad inuadendum certam & stabilem, quæ ad beatitudinem perducit, viam beneuolentiæ præterea non vulgaribus, quæ iis qui Christum colunt ostendit, signis, Ethnicorū, vt ad suauem Christi iugum accederent, studia non parum mouit. Opinio bona, quam multi de Evangelica lege animis imbiberunt, vt Idololatriam asperitaretur effectus. Et in his rebus nonnulli sunt, qui sensum percipiunt, qualem nos ita experti erant nunquam: ex ipsis vnus est vehementer admittentus, qua ratione ad tantam vitæ mutationem impelleretur, (quod & alii de se ipsi falsi sunt) vt in rebus leuibus conscientia stimulantur concitaretur.

Ex longinquis harum regionum finibus venerunt, qui maluit hinc annis Evangelii luce frui cœperunt, vt peccata confiterentur sua. Materia solatii & gaudii erat, videre Christianos, quos Ethnicorum quotidiana cōsuetudo a virtutis studio auocare nō poterat.

ex quibus multi ad quadraginta dierum inedia, quam Ecclesia precipit, alias voluntarias pœnas adiunxerunt, exempli causa, se vino & cea (potio est apud Iaponios vsitata) abstinuerunt, quod inter ipsos magnum est. Fuerunt præterea qui altero aut tercio tantum die comedebant, tergaque sua virgis cædebant. Extitit etiam qui totos dies septem cibum non gustauit, & cum propterea inconsiderantiæ accusaretur; Respondit, rem hanc esse exiguam, si cum iis comparatur incommodis, quæ Christus Dominus sua causa pertulit; seque Satanæ gratia, cum Ethnicus esset, grauioribus fuisse affectum malis.

In his Regnis Fococo paucis abhinc annis viguit secta illa, quæ appellatur Icoscius, cuius cultores fuere quamplurimi, at Dei munere sensim extinguitur, & ex innumeris Bonziis, iisque quondam potètib, pauci nunc superstites sunt, aded egeni, vt sana sua exulta reedificare non valeant. Pater, qui rem Christianam ibidè tractat, testatur se in certo Regno vidisse quadraginta statuas lapideas Fotochorum, in campi parente æquore prostratas iacere; & alio in Regno certi loci Fotochos ad vnum omnes comminutos, & in ædium parietibus cum aliis lapidibus permistos, nunc hominum, à quibus antea colebantur, commodis destinatos. Hæc Fotochorum & Bonziorum ruina non solum est in his Regnis, verum in vniuersa Iaponia, quam videmus admodum affectam vt Christianam amplectatur Religionem. Si Dominus Tenzæ se Christianorum fautorem declararet, maximus sine dubio omnibus in locis ad Christi Ecclesiam fieret concursus. Verum cum Daifusama (vt supra est dictum) negarit principibus viris facultatem suscipiendi baptismum, lentiùs, quàm cuperemus, Christianorum augetur numerus, quamuis in Regnis Fococo magnus ad propagandam rem Christianam patefactus sit aditus.

Vt de rebus Meaco concludam, Daifusama ex munitione Ozaca migravit ad propugnaculū Fuscimo, proximis bellis funditus euersum, ab ipso sic restitutum, vt sit nūc, quàm antea fuerat, multis paribus munitus, minus tamen splendidum. Ozacæ verò remansit Findeorizama cum amplissima familia, qui nõ secus ac Tenzæ Dominus à Daifusama tractatur. Ex hac migratione Daifusamæ P. Orgatinus ansam arripuit ipsum inuisendi, cum in aula proceribus & equitibus plena principi præstolaretur, de fide Christiana cū magni nominis viris disputauit, Disputationis verò hic extitit fructus, vt Ethnici succubuerint, seq; Sociorum negotia promoueros, & Scholas Catechismi adituros receperint. Cum verò idè Pater fundū in munitione Fuscimo peteret, vt Sociis do-

miciliū exedificare posset, ipsius postulato assenserunt principes illi viri, qui Daifusamæ gubernatores vocantur, ex quibus vix Fōdesatō nomine, (qui est Daifusamæ intimus & familiarissimus, quique omnia impetrat, quæ ipsum rogat) præsentē Daifusamæ, cū de rebus certis sermo fuisset institutus, aperte dixit, fauore dignos esse, qui aliam post hanc superesse vitam docent. Christianique legē, quippe sanctam rationique cōsentaneā, in honore apud Iaponios esse debere. Ex hac Fōdesatō oratione coniecimus, Daifusamam nunc rectius de nobis sentire, quàm antea fecerat, lenitiamque suam, de nobis ex Iaponia ejiciendis mutasse, cum viros principes, qui studia promouent nostra, patienter audiat.

DE AMANGUCCI ET BVGEN
DOMICILIIS.

IN domicilio Amangucci, cuius initia ab hinc triennium possumus, degunt bini socii cum paucis Dogichis, qui nostros laboris auxilio in erudiendis Christianæ Religionis tyronibus iuuant. Magna fuit proximis temporibus in hac vrbe rerum commutatio, turbulentissimaque in ciuili gubernatione tempestas extiterunt, quæ non antea finem habuerunt, quàm Morindono Regna septē amisisset. Viri porrò principes, ex amissis illis Regnis, domicilia sua ad hanc urbem trāstulerunt, quæ est territorii hoc tempore Morindono paret, caput, & propterea est plurimū adificiis aucta, illustriūque virorum concursu nobilitata. Ipse Morindono, qui cum omni sua nobilitate magnam fortunam fecit iacturam, quàm habuit de Fotochis opinionem bonam abiicit, Deique verbo magis quàm olim aures præbet. Quam ueritatē & vberes laborum suorum in hac vrbe percipiunt Socii fratres, Epistola Patris, qui nunc Amangucci degit, die quinta huius mensis scripta, non obscure docet.

Res Christiana, (inquit) Dei beneficio, bono est loco; Proccam huius Regiæ sapissime ad nostrum templum veniunt, a quibus se occupor, vt nullum propè tempus vacuum habeam. Conciones catechisticæ maxima quotidie hominum frequentia celebrantur. Singulis diebus candidati baptismi initiantur. Me adverte, frater noster Antonius, salutari aqua lauit triginta, & ego post meum Firoscima reditum, manibus meis parem numerum baptismi initiavi, in quo sunt quatuor viri principes. Ex his vobis qui hodierna luce baptismum susceperunt, vnus est frater Giacomotodono familiaris Morindono. Inter Catechumēnos numeratur gener Saiciedono gubernatoris horum Regnorum, sub